

ŠTÚDIE

KOMUNIKÁCIE NA POHRONÍ V OBDOBÍ STREDOVEKU

PETER IVANIČ

IVANIČ, P.: Communication in Pohronie (Central Slovakia) in the Middle Ages. *Historický časopis*, 53, 4, 2005, pp. 617–632, Bratislava.

Communication has influenced the progress in the individual regions for ages. The author of the present study has tried to reconstruct the transport (on the surface and by boat) in Pohronie in the Middle Ages. He makes use of the archive documents from the early Middle Ages. Reconstructing the communication network in high and late Middle Ages the author uses the data from written documents on roads, tolls, bridges and transmits. He also get information from cartographical resources from later periods. The documents prove the existence of the main road along the river Hron which entered Pohronie in present Štúrovo towards Biňa, Želiezovec and Zvolen. There it joined the important road to Šahy through Krupina, Babinná and Dobrá Niva. There was the road from Zvolen to Banská Bystrica, Brezno up to the Spiš region, Banská Bystrica, Kremnica, Starý Tekov, Zvolen with local roads became important for local transport.

History. Hungary. Communication in Pohronie in the Middle Ages.

Komunikácie, či suchozemské alebo vodné, mali a dodnes majú nepopierateľný vplyv na vývoj a prosperitu území a regiónov. Ich rozvoj priamo súvisí s vývojom osídlenia. Komunikačné siete sa totiž výrazne podieľali na formovaní sídelnej štruktúry. Cesty zohrávali dôležitú úlohu v živote každého sídliska. Spojovali ho s inými sídliskami, viedli k dôležitým miestam pre hospodársky a duchovný život sídliska: k poliam, k lešom, ku kostolom atď. Po komunikáciách boli do sídliska dovážané potrebné výrobky a z nej vyrobené produkty vyvážané.¹ Problematikou cestnej siete v stredovekom Uhorsku sa zaoberali viacerí bádatelia.² Zo slovenských treba spomenúť predovšetkým Š. Janšáka, ktorý sa venoval hlavne tzv. českej ceste.³ Stredovekú cestnú sieť na východnom Slovensku spracoval M. Slivka.⁴ Vojenské cesty na základe nálezov mincí rekonštruoval J. Hunka.⁵ Tento autor spolu s M. Ruttkayom podali pohľad na historické komunikácie na území stredovekého Slovenska.⁶ Stredovekých komunikácií na Slovensku sa dotýkajú aj práce V. Šmilauera a G. Györffyho. V. Šmilauer v diele *Vodopis starého*

¹ OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, L.: Cesty v Čechách a jejich vlastní jména. In: *Pomístní jména v Čechách. O čem vypovídají jména polí, luk, lešů, hor, vod a cest*. Praha 1995, s. 304.

² Přehľad pozri SLIVKA, M.: Rekonštrukcia cestnej siete na Slovensku (Súčasný stav bádania a jeho perspektívy). In: *Archaeologica Historica*, 23. Brno 1998, s. 259–275.

³ JANŠÁK, Š.: Z minulosti dopravných spojov na Slovensku. *Geografický časopis* 16, č. 1, 1964, s. 13–31; JANŠÁK, Š.: Cesta českých stráží. *Geografický časopis*, 16, č. 2, 1964, s. 326–339; JANŠÁK, Š.: Prechod českej cesty cez údolie Nítry pri Dvoroch nad Žitavou. *Geografický časopis*, 19, č. 1, 1967, s. 130–138.

⁴ SLIVKA, M.: Stredoveká cestná sieť na východnom Slovensku a jej determinanty. In: *Slovenská numizmatika*, 11. Nitra 1990, s. 83–112.

⁵ HUNKA, J.: Vojenské cesty a udalosti vo svetle nálezov mincí. *Slovenská archeológia*, 50, č. 1, 2000, s. 153–170.

⁶ HUNKA, J. – RUTTKAY, M.: Historické komunikácie na území stredovekého Slovenska. In: *Archaeologica Historica*, 23. Brno 1998, s. 295–302.